

P R A V I L N I K
O POLITIKAMA IZVRŠAVANJA NALOGA
Brokersko-dilerskog društva
„TANDEM FINANCIAL“ a.d. NOVI SAD

Na osnovu člana 415. Zakona o tržištu kapitala („Sl. glasnik RS“, br. 129/2021, u daljem tekstu: Zakon) i člana 43. Pravilnika o pravilima postupanja investicionog društva prilikom pružanja usluga ("Službeni glasnik RS", br. 77/2022), direktor Brokersko-dilerskog društva Tandem Financial a.d. Novi Sad, dana 26.12.2022. godine, donosi

P R A V I L N I K

O POLITIKAMA IZVRŠAVANJA NALOGA

1. Uvod

Član 1.

Brokersko-dilersko društvo Tandem Financial a.d. Novi Sad (u daljem tekstu: Društvo) je dužno da ustanovi i sprovede efikasne mehanizme i procedure za izvršavanje naloga klijenata i postizanje najboljih efekata po klijenta (u daljem tekstu: Politika izvršenja naloga).

Član 2.

2.1 Ova Politika izvršenja naloga primenjuje se na sve finansijske instrumente za koje je Društvo dobilo dozvolu za obavljanja finansijskih usluga od strane Komisije za hartije od vrednosti.

2.2 Spisak finansijskih instrumenata za koje Društvo obavlja poslove izvršavanja i prenosa naloga definisan je Pravilima i procedurama poslovanja Društva koji su dostupni u prostorijama Društva kao i na internet stranici Društva.

2.3 Ukoliko dođe do promene finansijskih instrumenata za koje Društvo obavlja poslove prijema i prenosa naloga, Društvo je dužno da o tome obavesti klijenta.

2. Značenje pojmova

Član 3.

Pojedini pojmovi u ovom pravilniku imaju sledeća značenja:

- 1) **Organizator tržišta** – odnosno berza su lica koja upravljaju, odnosno vode poslovanje regulisanog tržišta, a koja mogu biti i samo regulisano tržište;
- 2) **Beogradska berza a.d. Beograd** – pravno lice koje, na osnovu dozvole Komisije za hartije od vrednosti, upravlja odnosno obavlja delatnost u vezi sa funkcionisanjem regulisanog tržišta i multilateralne trgovačke platforme (MTP);
- 3) **Klijent** – pravno ili fizičko lice kojem Društvo pruža investicionu, odnosno dodatnu uslugu, kao i lice koje može postati klijent Društva (potencijalni klijent);
- 4) **Regulisano tržište** – višestrani sistem kojim upravlja, odnosno čije poslovanje vodi organizator tržišta koji unutar sistema spaja ili olakšava spajanje ponuda za kupovinu i ponuda za prodaju finansijskih instrumenata više zainteresovanih trećih lica u skladu sa svojim obavezujućim pravilima, na način koji dovodi do zaključenja ugovora u vezi sa finansijskim instrumentima uključenim u trgovanje prema njegovim pravilima, odnosno sistemu, a koji ima dozvolu i redovno posluje u skladu sa Zakonom;
- 5) **Multilateralna trgovačka platforma (MTP)** – višestrani sistem kojim upravlja investiciono društvo ili organizator tržišta i koji unutar sistema i u skladu sa obavezujućim pravilima povezuje ponude za kupovinu i ponude za prodaju finansijskih instrumenata više zainteresovanih trećih lica na način koji dovodi do zaključenja ugovora u skladu sa Zakonom;

- 6) **OTC tržište** je decentralizovani sistem sekundarnog trgovanja izvan regulisanog tržišta, MTP-a i OTP-a koji nema organizatora tržišta i koji podrazumeva direktno pregovaranje između prodavca i kupca finansijskih instrumenata u cilju zaključenja transakcije posredstvom investicionog društva sa dozvolom u skladu sa Zakonom;
- 7) **Vrste naloga** prema:
- (1) vrsti transakcije: nalog za kupovinu ili nalog za prodaju finansijskih instrumenata;
  - (2) ceni:
    - nalog sa limitiranom cenom - nalog koji se izvršava po ceni navedenoj u nalogu ili po ceni koja je za klijenta povoljnija;
    - tržišni nalog - nalog koji se izvršava po najpovoljnijoj mogućoj ceni u trenutku pristizanja naloga na tržište;
  - (3) vremenu trajanja:
    - dnevni nalog (prestaje da važi na kraju trgovačkog dana na tržištu na kojem je nalog ispostavljen);
    - nalog do dana (sa rokom trajanja od najduže 90 dana);
    - nalog do opoziva (mogućnost opoziva za celu ili za neizvršenu količinu koja je predmet kupovine/prodaje finansijskih instrumenata u periodu od 90 dana od dana ispostavljanja naloga).
  - (4) Pored osnovnih vrsta naloga klijenti mogu Društvu ispostavljati i druge vrste naloga sa posebnim uslovima izvršenja predviđene aktima organizatora tržišta kao što su nalozi: sve ili ništa trenutno (fill or kill – FOK), sve ili delimično trenutno (immediate or cancel - IOC), nalog sa skrivenom ukupnom količinom (Iceberg), stop nalog, nalog za blok trgovanje, na otvaranju (at the open – ATO) na zatvaranju (at the close – ATC) i druge vrste naloga;
- 8) **Izvršenje naloga** za račun klijenta podrazumeva aktivnosti u vezi sa zaključenjem ugovora za kupovinu ili prodaju jednog ili više finansijskih instrumenata za račun klijenta;
- 9) **Mesto izvršavanja naloga** – mesto izvršenja uključuje uređeno tržište, multilateralnu trgovačku platformu, organizovanu trgovačku platformu, sistematskog internalizatora, organizatora tržišta ili neke druge osiguravače likvidnosti ili subjekt koji u stranoj zemlji obavlja sličnu funkciju kao bilo koji od prethodno navedenih subjekata;
- 10) **Kliring** – postupak obrade naloga za prenos u sistemu za saldiranje, uključujući utvrđivanje međusobnih obaveza kupca i prodavca finansijskih instrumenata, u skladu sa pravilima tog sistema koji može uključiti netiranje po osnovu tih naloga, u svrhu razmene finansijskih instrumenata i novca
- 11) **Saldiranje** – realizacija transakcije kroz završni prenos finansijskih instrumenata i/ili novčanih sredstava između kupca i prodavca, odnosno izmirenje obaveze prenosa finansijskih instrumenata/izmirenje novčane obaveze, odnosno namirenje potraživanja između učesnika u sistemu za saldiranje na osnovu naloga za prenos.

3. Politika izvršenja naloga

Član 4.

4.1 Društvo je dužno da ustanovi i sprovede efikasne mehanizme i procedure za izvršavanje naloga klijenata i postizanje najboljih efekata.

4.2 Procedure izvršavanja naloga za svaku klasu finansijskog instrumenta sadrže podatke o različitim mestima za izvršenje naloga klijenata i činiocima koji utiču na izbor odgovarajućeg mesta izvršenja naloga, a obuhvataju najmanje ona mesta koja Društvu omogućavaju da postigne najbolje moguće rezultate prilikom izvršenja naloga klijenata.

4.3 Politike izvršenja naloga sadrže:

- 1) informacije o značaju koji Društvo pridaje faktorima relevantnim za izvršenje naloga, a u skladu sa kriterijumima propisanim ovim pravilnikom, odnosno postupkom i načinom na koji Društvo utvrđuje značaj tih faktora;
- 2) informacije o različitim mestima na kojima Društvo izvršava naloge klijenata i faktorima koji utiču na izbor odgovarajućeg mesta za izvršenje naloga i to za svaku klasu finansijskog instrumenta;
- 3) upozorenje da svako posebno uputstvo klijenta, s obzirom na faktore koji su obuhvaćeni tim uputstvom, može onemogućiti Društvo da, kada izvršava nalog tog klijenta, preduzme korake koje je propisalo u Politici izvršavanja naloga u svrhu postizanja najpovoljnijeg ishoda za klijenta.

Član 5.

5.1 Društvo klijentima pruža odgovarajuće informacije o svojim procedurama izvršenja naloga, kojima se jasno, dovoljno detaljno i na način koji klijenti mogu lako razumeti, objašnjava kako će i gde Društvo izvršavati naloge za klijenta.

5.2 Društvo je dužno da dobije prethodnu pisanu saglasnost klijenata za procedure izvršenja naloga.

5.3 Kada procedure izvršenja naloga predviđaju mogućnost izvršenja naloga van mesta trgovanja, Društvo je dužno da pre izvršenja naloga van mesta trgovanja dobije prethodnu izričitu saglasnost klijenta. Društvo može saglasnost da dobije bilo u vidu uopštenog ugovora ili saglasnost može biti data za svaku pojedinačnu transakciju.

Član 6.

Društvo klijentima blagovremeno i pre pružanja usluge dostavlja sledeće pojedinosti o svojoj politici izvršavanja naloga:

- 1) ocenu relativne važnosti koju Društvo pripisuje faktorima koji se mogu uzimati u obzir pri utvrđivanju najboljeg ishoda, s obzirom na veličinu i vrstu naloga i kategoriju klijenta ili postupak kojim društvo određuje relativnu važnost navedenih faktora;
- 2) popis mesta izvršenja za koje Društvo smatra da su podobna za trajno postizanje najpovoljnijeg mogućeg ishoda pri izvršavanju naloga klijenta, uz navođenje mesta izvršenja koja se koriste za svaki razred finansijskih instrumenata, za naloge malih investitora, naloge profesionalnih investitora i transakcije finansiranja hartija od vrednosti;
- 3) popis faktora koji se koriste za odabir mesta izvršenja, uključujući kvalitativne faktore, na primer sisteme poravnanja, sisteme za prekid trgovanja, predviđene aktivnosti ili bilo koje druge relevantne elemente i relativnu važnost svakog faktora. Informacije o faktorima koji se koriste za odabir mesta izvršenja moraju biti u skladu s kontrolama koje Društvo koristi pri preispitivanju primerenosti njegove politike i mera kako bi klijentima dokazalo da se trajno postiže najpovoljnije izvršenje;
- 4) na koji se način faktori izvršenja, na primer cena, troškovi, brzina, verovatnost izvršenja i drugi relevantni faktori, smatraju delom mera koje su dovoljne za postizanje najpovoljnijeg mogućeg ishoda za klijenta;

- 5) ako je to primenjivo, informacije o tome da Društvo naloge izvršava izvan mesta trgovanja, posledice, na primer rizik druge ugovorne strane koji proizlazi iz izvršenja izvan mesta trgovanja, kao i, na zahtev klijenta, dodatne informacije o posledicama tih načina izvršenja;
- 6) jasno i istaknuto upozorenje da posebna uputstva klijenta mogu sprečiti Društvo da preduzme mere koje je osmislilo i primenilo u okviru svoje politike izvršavanja naloga kako bi se ostvario najpovoljniji mogući ishod pri izvršavanju navedenih naloga u vezi s elementima koji su obuhvaćeni tim uputstvima;
- 7) sažetak postupka odabira mesta izvršenja, korišćene strategije izvršenja, postupci koji se koriste za analizu kvaliteta ostvarenog izvršenja i načini na koji društva prate i proveravaju da se za klijente ostvario najpovoljniji mogući ishod.

4. Izvršenje naloga

Član 7.

Društvo je dužno da klijentu odmah, a najkasnije sledećeg radnog dana od dana prijema naloga, putem trajnog medija, dostavi obaveštenje o:

- 1) vremenu i mestu prijema naloga, izmene ili opoziva naloga;
- 2) prihvatanju ili odbijanju izvršenja naloga, uz navođenje razloga odbijanja izvršenja.

Član 8.

8.1 Društvo je dužno da odbije izvršenje naloga za kupovinu, odnosno prodaju i da o tome, bez odlaganja, obavesti Komisiju za hartije od vrednosti, ukoliko ima razloga za osnovanu sumnju da bi izvršenjem takvog naloga:

- 1) bile prekršene odredbe Zakona ili zakona kojim se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma;
- 2) bilo učinjeno delo kažnjivo po zakonu kao krivično delo, privredni prestup ili prekršaj.

8.2 Prilikom utvrđivanja okolnosti iz stava 1. ovog člana, Društvo može koristiti sopstvene informacije, odnosno informacije koje dobije od svojih klijenata ili potencijalnih klijenata, osim ukoliko ima saznanja ili bi trebalo da ima saznanja da su takve informacije očigledno zastarele, netačne ili nepotpune.

Član 9.

9.1 Društvo može odbiti izvršenje:

- 1) naloga za kupovinu, ukoliko utvrdi da na novčanom računu klijenta nema dovoljno sredstava potrebnih za izmirenje obaveza nastalih po osnovu izvršenja tog naloga;
- 2) naloga za prodaju, ukoliko utvrdi da klijent na računu finansijskih instrumenata nema dovoljno instrumenata potrebnih za izmirenje obaveza nastalih po osnovu izvršenja naloga.

9.2 Društvo nije dužno da odbije izvršenje naloga, ukoliko se nalog klijenta može izvršiti:

- 1) od realizovanih, a nesaldiranih transakcija;
- 2) davanjem zajma klijentu od strane Društva, a na osnovu važećih propisa;
- 3) pozajmljivanjem finansijskih instrumenata u skladu sa pravilima koja uređuju pozajmljivanje finansijskih instrumenata.

5. Politika najpovoljnijeg ishoda za klijenta

Član 10.

10.1 Pri sprovođenju naloga klijenta, Društvo ispunjava sledeće uslove:

- 1) obezbeđuje da se nalozi izvršeni za račun klijenata bez odlaganja i ispravno evidentiraju i alociraju;
- 2) izvršava inače uporedive naloge klijenta prema sledu prihvatanja naloga i bez odlaganja, osim ako to onemogućuju karakteristike naloga ili preovlađujući tržišni uslovi ili ako interesi klijenta zahtevaju drugačije postupanje;
- 3) bez odlaganja izveštava malog investitora o svim bitnim poteškoćama koje su relevantne za uredno izvršavanje naloga čim za njih sazna.

10.2 Ako je odgovorno za nadgledanje ili organizaciju namirenja izvršenog naloga, Društvo preuzima sve razumne mere kako bi obezbedilo da se svi finansijski instrumenti ili novčana sredstva klijenta, primljeni za namirenje toga izvršenog naloga, blagovremeno i uredno isporuče na račun odgovarajućeg klijenta.

10.3 Društvo ne sme zloupotrebiti informacije u vezi s neizvršenim nalogima klijenata i preuzima sve opravdane mere kako bi sprečilo da njegova relevantna lica zloupotrebe takve informacije.

Član 11.

11.1 Društvo je dužno da preduzme sve neophodne aktivnosti kako bi pri izvršenju naloga postiglo najbolji mogući efekat po klijenta s obzirom na cenu, troškove, brzinu, mogućnost izvršenja, saldiranje, veličinu, prirodu i sve ostale činioce u vezi sa izvršenjem naloga, s tim što kada klijent izda posebna uputstva u vezi sa transakcijom, Društvo izvršava nalog prema tim uputstvima.

11.2 Pri izvršenju naloga klijenta Društvo uzima u obzir sledeće kriterijume za određivanje relativne važnosti faktora koji se mogu uzimati u obzir pri utvrđivanju najboljeg ishoda, s obzirom na veličinu i vrstu naloga i kategoriju klijenta:

- 1) karakteristike klijenta, uključujući kategorizaciju klijenta kao malog ili profesionalnog investitora;
- 2) karakteristike naloga klijenta, na primer kada nalog uključuje transakciju finansiranja hartija od vrednosti;
- 3) karakteristike finansijskih instrumenata koji su predmet tog naloga;
- 4) karakteristike mesta izvršenja na koja se navedeni nalog može usmeriti.

11.3 Društvo ispunjava svoju obavezu izvršenja naloga pod najpovoljnijim uslovima za klijenta u meri u kojoj izvršava nalog ili posebno obeležje naloga poštujući posebna uputstva klijenta koje se odnose na nalog ili na posebno obeležje naloga.

11.4 Društvo ne strukturira ili uračunava svoje provizije na način koji bi doveo do nekorektne diskriminacije među mestima izvršenja.

11.5 Pri izvršavanju naloga ili donošenju odluke o trgovanju OTC proizvodima uključujući nestandardizovane proizvode, Društvo proverava fer vrednost cene predložene klijentu tako što prikuplja tržišne podatke korišćene za procenu cene takvog proizvoda i, prema potrebi, poredi ga sa sličnim ili uporedivim proizvodima.

Član 12.

12.1 Ukoliko klijent ima posebna/izričita uputstva u vezi sa izvršavanjem naloga, Društvo nije dužno da se pridržava elemenata za procenu najpovoljnijeg izvršenja naloga klijenta koji je definisan ovim pravilnikom, već postupa u skladu sa izričitim uputstvom klijenta pod uslovom da je to uputstvo dato u skladu sa propisima i da je nalog primljen na jedan od načina na koji se primaju nalozi klijenata.

12.2 U slučaju iz stava 1. ovog člana, Društvo i klijent će smatrati da je Društvo ispunilo obavezu izvršenja naloga pod najpovoljnijim uslovima.

12.3 Ukoliko klijent ima posebne zahteve samo u pogledu pojedinih elemenata za procenu izvršenja naloga pod najpovoljnijim uslovima u skladu sa ovim pravilnikom, Društvo je dužno da postupa po takvim izričitim zahtevima pod uslovima iz stava 1. ovog člana. U odnosu na ostale elemente naloga Društvo je dužno da postupa u skladu sa odredbama ovog pravilnika.

Član 13.

13.1 Društvo je dužno da preduzme sve neophodne aktivnosti kako bi pri izvršenju naloga postiglo najbolji mogući efekat po klijenta s obzirom na cenu, troškove, brzinu, mogućnost izvršenja, saldiranje, veličinu, prirodu i sve ostale činioce u vezi sa izvršenjem naloga, s tim što kada klijent izda posebna uputstva u vezi sa transakcijom, Društvo izvršava nalog prema tim uputstvima.

13.2 Brzina izvršenja naloga iz stava 1. ovog člana odnosi se na vreme između prijema naloga i trenutka njegovog izvršenja na mestu trgovanja.

Član 14.

14.1 Pri pružanju usluge prijema i prenosa naloga Društvo postupa korektno, pravedno, u skladu s pravilima struke, u najboljem interesu klijenata, a posebno poštujući načela utvrđena Zakonom.

14.2 Društvo preduzima sve neophodne mere kako bi postiglo najpovoljniji mogući ishod za svoje klijente, uzimajući u obzir faktore iz člana 11. Pravilnika. Društvo je dužno da postupa na navedeni način izuzev kada postupa po posebnom uputstvu svog klijenta pri predaji ili prenosu naloga nekom drugom subjektu na izvršenje. U slučaju predaje ili prenosa naloga na izvršenje drugim subjektima, navedeni subjekti raspoložu merama izvršavanja naloga koje Društvu omogućavaju ispunjenje njegovih obaveza iz ovog Pravilnika.

14.3 Društvo svojim klijentima dostavlja informacije o politici prijema i prenosa naloga, kao i odgovarajuće informacije o Društvu i njegovim uslugama i subjektima odabranima za implementaciju izvršenja. Društvo redovno prati efikasnost navedene politike, a posebno prati kvalitet izvršenja od strane drugih subjekata i, kada je to primereno, ispravlja nedostatke. Društvo najmanje jedanput godišnje preispituje tu politiku i mere. To se preispitivanje sprovodi i svaki put kada nastupi bitna promena koja utiče na sposobnost Društva da nastavi postizati najpovoljniji mogući ishod za svoje klijente.

14.4 Društvo na razuman zahtev klijenta dostavlja svojim klijentima ili potencijalnim klijentima informacije o subjektima kojima su nalozi preneti ili predati na izvršenje.

6. Izvršenje naloga malog investitora

Član 15.

15.1 Kada Društvo izvrši nalog u ime malog investitora, najbolji mogući efekat se utvrđuje na osnovu ukupne naknade, uzimajući u obzir cenu finansijskog instrumenta i troškove povezane sa izvršenjem, uključujući naknade mesta za izvršenje, troškove kliringa i saldiranja i sve druge naknade plaćene trećim licima koja su uključena u izvršenje naloga.

15.2 Kada postoji više mogućih mesta za izvršenje naloga za finansijski instrument, u svrhe procene i postizanja najboljeg efekata za klijenta, koji bi bili ostvareni izvršenjem naloga na svakom od mesta izvršenja na kojem se može izvršiti nalog, u obzir se uzimaju provizije i troškovi Društva za izvršenje naloga na svakom od tih mesta izvršenja.

15.3 Društvo ne može da prima naknade, popuste niti nenovčane koristi za usmeravanje naloga klijenata na određeno mesto trgovanja ili mesto izvršenja, koje bi kršilo odredbe o sukobu interesa ili o podsticajima, kako su isti regulisani Zakonom.

7. Izvršenje naloga profesionalnog investitora

Član 16.

16.1 Prilikom izvršenja naloga profesionalnog klijenta Društvo može dodatno da uzme u obzir veličinu i vrstu naloga, brzinu i verovatnost izvršenja i saldiranja, kao i sve druge okolnosti za koje Društvo smatra da predstavljaju najpovoljnije izvršenje.

16.2 Društvo može dati prednost verovatnoći izvršenja uzimajući u obzir veličinu i prirodu naloga, karakteristike finansijskog instrumenta i mesto izvršenja.

8. Izvršenje naloga sa limitom

Član 17.

17.1 Kada Društvo od klijenta primi nalog sa limitom u vezi sa akcijama koje su uključene u trgovanje na regulisano tržište ili kojima se trguje na mestu trgovanja, a koji nije odmah izvršen ili izvršiv prema trenutno preovlađujućem stanju na tržištu, dužno je da preduzme mere za izvršenje naloga u najkraćem roku i odmah objavi nalog sa limitom na način koji će ga učiniti lako dostupnim ostalim učesnicima tržišta, osim ukoliko klijent nije izričito dao drugačija uputstva.

17.2 Smatra se da Društvo ispunjava ovu obavezu ako prosledi klijentov nalog sa limitom na mesto trgovanja. Obaveza objavljivanja naloga sa limitom ne primenjuje se na nalog koji je velik po obimu u odnosu na normalnu tržišnu veličinu i za koji je Komisija za hartije od vrednosti uklonila obavezu objavljivanja informacija o trenutnim cenama ponude i potražnje, u skladu sa odredbama Zakona.

Član 18.

18.1 Nalog sa limitom klijenta za akcije koje su uvrštene za trgovanje na uređenom tržištu ili kojima se trguje na mestu trgovanja, koji nije odmah izvršen po preovladavajućim tržišnim uslovima u skladu sa Zakonom, smatra se javno dostupnim kada je Društvo podnelo nalog na izvršenje na uređenom tržištu ili multilateralnoj trgovačkoj platformi ili je nalog objavio pružalac usluga dostave podataka koji se nalazi u nekoj državi članici te se taj nalog može jednostavno izvršiti čim to bude moguće na osnovu tržišnih uslova.

18.2 Prednost pojedinih uređenih tržišta i multilateralnih trgovačkih platformi utvrđuje se u skladu s politikom izvršavanja naloga Društva, kako bi se osiguralo izvršenje na osnovu tržišnih uslova čim to bude moguće.

Član 19.

19.1 Na nekim tržištima moguće je izvršavati naloge sa posebnim uslovima čije izvršenje omogućava tehničko-operativna infrastruktura tržišta, ugovornih partnera i Društva. Posebni uslovi naloga mogu biti nalog sa skrivenom količinom, stop nalozi i dr.

19.2 Posebni uslovi prilikom ispostavljanja vrsta naloga iz stava 1. ovog člana smatraju se izričitim uputstvom klijenta, tako da je Društvo izvršavanjem naloga sa posebnim uslovima ispunilo svoju obavezu izvršavanja naloga pod najpovoljnijim uslovima za klijenta.

9. Pridruživanje naloga

Član 20.

20.1 Društvo ne sme izvršavati nalog klijenta ili transakciju za vlastiti račun pridruživanjem nalogu nekog drugog klijenta, osim ako su ispunjeni sledeći uslovi:

- 1) nije verovatno da će pridruživanje naloga i transakcija štetiti bilo kojem klijentu čiji se nalog pridružuje;
- 2) svaki klijent čiji se nalog pridružuje izveštava se da mu efekat pridruživanja može štetiti u odnosu na pojedinačni nalog;
- 3) uspostavlja se i efikasno sprovodi politika alokacije naloga kojom se dovoljno precizno predviđa korektna alokacija pridruženih naloga i transakcija, uključujući i način na koji obim i cena navedena u nalogu određuju alokaciju i postupanje s delimičnim izvršenjima.

20.2 Ako pridružuje nalog jednom ili više naloga drugih klijenata i taj pridruženi nalog je delimično izvršen, Društvo alocira povezane transakcije u skladu sa svojom politikom alokacije naloga.

10. Mesta izvršenja naloga

Član 21.

21.1 Mesta izvršavanja naloga klijenata mogu biti: uređeno tržište, multilateralna trgovačka platforma, organizovana trgovačka platforma, sistematski internalizator, organizator tržišta ili neki drugi osiguravači likvidnosti ili subjekt koji u stranoj zemlji obavlja sličnu funkciju kao bilo koji od prethodno navedenih subjekata.

21.2 Društvo je dužno da upozori klijenta na mogućnost da nalozi mogu biti izvršeni i van regulisanog tržišta odnosno MTP. U tom slučaju Društvo prihvata samo limitirane naloge klijenata, obzirom da izvan uređenih tržišta nije moguće garantovati kontinuiranu i dovoljnu ponudu i tražnju za određenim finansijskim instrumentom koja bi bila zadovoljavajuća za očekivano izvršavanje tržišnih naloga.

11. Praćenje efikasnosti Politike izvršavanja naloga

Član 22.

Društvo je dužno da:

- 1) prati efikasnost procedura izvršavanja naloga kako bi na vreme identifikovalo i otklonilo nedostatke ukoliko ih ima;
- 2) redovno procenjuje da li se na mestima izvršenja naloga navedenim u procedurama o izvršenju naloga postižu najbolji rezultati za klijente i da li je potrebno izvršiti izmene u

postojećim procedurama uzimajući u obzir, između ostalog, informacije koje se objavljuju u odnosu na podatke o ceni, troškovima, brzini i verovatnoći izvršenja za pojedinačne finansijske instrumente;

- 3) obaveštava klijente o svim značajnim promenama u vezi sa načinom ili procedurama izvršenja naloga;
- 4) dokaže klijentima, na njihov zahtev, da su izvršili njihove naloge u skladu s procedurama Društva o izvršenju naloga i da Komisiji na njen zahtev dokažu usklađenost sa ovim članom.

12. Evidencije

Član 23.

23.1 Društvo je dužno da vodi knjigu naloga u koju se, odmah po prijemu, upisuju nalozi, uključujući i naloge koji se prenose na izvršenje drugom investicionom društvu, izmene i opozivi naloga.

23.2 Društvo je dužno da knjigu naloga vodi u elektronskom obliku, na način koji sprečava naknadnu izmenu unetih podataka.

23.3 Knjiga naloga, naročito, sadrži sledeće podatke:

- 1) ime i prezime/poslovno ime ili druga oznaka klijenta;
- 2) ime i prezime/poslovno ime ili oznaka lica koja zastupaju klijenta;
- 3) redni broj naloga;
- 4) datum i tačno vreme prijema naloga, izmene i opoziva naloga;
- 5) identifikacionu oznaku finansijskog instrumenta;
- 6) cenu finansijskog instrumenta i oznaku valute u kojoj je izražena cena;
- 7) količinu finansijskog instrumenta;
- 8) kupovnu, odnosno prodajnu oznaku;
- 9) prirodu naloga ukoliko se ne radi o prodajnom ili kupovnom nalogu;
- 10) vrstu naloga;
- 11) status naloga;
- 12) sve ostale pojedinosti, uslovi i uputstva u vezi sa izvršenjem naloga.

23.4 Kada Društvo prenosi naloge na izvršenje drugom investicionom društvu, knjiga naloga sadrži i:

- 1) ime i prezime/poslovno ime ili drugu oznaku klijenta;
- 2) poslovno ime ili drugu oznaku investicionog društva kojem je nalog prenet;
- 3) datum i tačno vreme prenosa naloga, odnosno izmene naloga;
- 4) uslove prenosa naloga.

Član 24.

24.1 Društvo vodi i čuva na raspolaganju Komisiji za hartije od vrednosti barem evidenciju o pojedinostima, odmah nakon što primi nalog klijenta ili donese odluku o trgovanju u meri u kojoj se te pojedinosti primenjuju na predmetni nalog ili odluku o trgovanju.

24.2 U odnosu na svaki nalog koji primi od klijenta i u odnosu na svaku donetu početnu odluku o trgovanju, Društvo vodi, čuva i po zahtevu daje Komisiji za hartije od vrednosti barem evidenciju o pojedinostima u skladu sa Uputstvom Komisije za hartije od vrednosti, u onoj meri u kojoj se te pojedinosti primenjuju na predmetni nalog ili odluku o trgovanju.

Član 25.

Društvo vodi evidenciju o sprovedenim procenama podobnosti koja uključuje sledeće:

- 1) rezultat procene podobnosti;
- 2) sva upozorenja koja su data klijentu ako su investiciona usluga ili proizvod procenjeni kao potencijalno nepodobni za klijenta, da li je klijent zatražio izvršenje transakcije uprkos upozorenju i, ako je to primenjivo, da li je Društvo prihvatilo zahtev klijenta da se transakcija izvrši;
- 3) sva upozorenja koja su data klijentu ako klijent nije dostavio dovoljno informacija kako bi Društvo moglo da izvrši procenu podobnosti kao i da li je klijent zatražio izvršenje transakcije uprkos upozorenju, odnosno da li je Društvo prihvatilo zahtev klijenta da se transakcija izvrši.

13. Revizija Politike izvršenja naloga

Član 26.

26.1 Društvo najmanje jedanput godišnje preispituju Politiku izvršavanja naloga uspostavljenu u skladu Zakonom i svoje mere izvršavanja naloga.

26.2 To preispitivanje se sprovodi i svaki put kada nastupi bitna promena, koja utiče na sposobnost Društva da nastavi trajno postizati najpovoljniji mogući ishod pri izvršenju naloga svojih klijenata korišćenjem mesta izvršenja uključenih u njegovu politiku izvršavanja naloga. Društvo procenjuje da li je nastala bitna promena i razmatra uvođenje izmena u pogledu relativne važnosti faktora najpovoljnijeg izvršenja u okviru ispunjenja opšteg zahteva o najpovoljnijem izvršenju.

26.3 Informacije o Politici izvršavanja naloga moraju se prilagoditi zavisno od razreda finansijskog instrumenta i vrsti pružene usluge te moraju sadržati informacije iz st. 3–9. člana 43. Pravilnika o pravilima postupanja investicionog društva prilikom pružanja usluga.

14. Obaveštavanje klijenta i davanje saglasnosti klijenta na Politike izvršenja naloga

Član 27.

27.1 Društvo je dužno da klijentima pruža odgovarajuće informacije o svojim procedurama izvršenja naloga, kojima se jasno, dovoljno detaljno i na način koji klijenti mogu lako razumeti, objašnjava kako će i gde Društvo izvršavati naloge za klijenta.

27.2 Društvo je dužno da dobije prethodnu pisanu saglasnost klijenata za procedure izvršenja naloga.

27.3 Kada procedure izvršenja naloga predviđaju mogućnost izvršenja naloga van mesta trgovanja, Društvo je dužno da pre izvršenja naloga van mesta trgovanja dobije prethodnu izričitu saglasnost klijenta.

27.4 Društvo može saglasnost da dobije bilo u vidu uopštenog ugovora ili saglasnost može biti data za svaku pojedinačnu transakciju.

27.5 Društvo je dužno da jednom godišnje, za svaku vrstu finansijskih instrumenata, sačini rezime i objavi pet najprometnijih mesta izvršenja u pogledu obima trgovanja na kojima je izvršavalo naloge klijenta u prethodnoj godini, kao i podatke o postignutoj efikasnosti izvršenja.

Član 28.

28.1 Društvo klijentima blagovremeno i pre pružanja usluge dostavlja sledeće pojedivosti o svojoj politici izvršavanja naloga:

- 1) ocenu relativne važnosti koju Društvo pripisuje faktorima koje uzima u obzir kako bi pri izvršenju naloga postiglo najbolji mogući efekat po klijenta ili postupak kojim Društvo određuje relativnu važnost navedenih faktora;
- 2) popis mesta izvršenja za koje Društvo smatra da su podobna za trajno postizanje najpovoljnijeg mogućeg ishoda pri izvršavanju naloga klijenta, uz navođenje mesta izvršenja koja se koriste za svaki razred finansijskih instrumenata, za naloge malih investitora, naloge profesionalnih investitora i transakcije finansiranja hartija od vrednosti;
- 3) popis faktora koji se koriste za odabir mesta izvršenja, uključujući kvalitativne faktore, na primer sisteme poravnanja, sisteme za prekid trgovanja, predviđene aktivnosti ili bilo koje druge relevantne elemente i relativnu važnost svakog faktora. Informacije o faktorima koji se koriste za odabir mesta izvršenja moraju biti u skladu s kontrolama koje Društvo koristi pri preispitivanju primerenosti njegove politike i mera kako bi klijentima dokazalo da se trajno postiže najpovoljnije izvršenje;
- 4) na koji se način faktori izvršenja, na primer cena, troškovi, brzina, verovatnost izvršenja i drugi relevantni faktori, smatraju delom mera koje su dovoljne za postizanje najpovoljnijeg mogućeg ishoda za klijenta;
- 5) ako je to primenjivo, informacije o tome da Društvo naloge izvršava izvan mesta trgovanja, posledice, na primer rizik druge ugovorne strane koji proizlazi iz izvršenja izvan mesta trgovanja, kao i, na zahtev klijenta, dodatne informacije o posledicama tih načina izvršenja;
- 6) jasno i istaknuto upozorenje da posebna uputstva klijenta mogu sprečiti društvo da preduzme mere koje je osmislilo i primenilo u okviru svoje politike izvršavanja naloga kako bi se ostvario najpovoljniji mogući ishod pri izvršavanju navedenih naloga u vezi s elementima koji su obuhvaćeni tim uputstvima;
- 7) sažetak postupka odabira mesta izvršenja, korišćene strategije izvršenja, postupci koji se koriste za analizu kvaliteta ostvarenog izvršenja i načini na koji Društvo prati i proverava da se za klijente ostvario najpovoljniji mogući ishod.

28.2 Navedene informacije dostavljaju se na trajnom nosaču podataka ili putem internet stranice (kada to ne predstavlja trajni nosač podataka), pod uslovom da su ispunjeni uslovi koji se odnose objavljivanje putem internet stranice.

28.3 Ako Društvo primenjuje različite naknade zavisno od mesta izvršenja, društvo dovoljno detaljno objašnjava te razlike kako bi klijent mogao razumeti prednosti i nedostatke odabira pojedinačnog mesta izvršenja.

28.4 Ako Društvo poziva klijente da izaberu mesto izvršenja, dostavljaju se korektne i jasne informacije koje ne smeju dovesti u zabludu kako bi se klijent sprečio da izabere jedno mesto izvršenja umesto drugoga samo na osnovu politike o cenama koju Društvo primenjuje.

28.5 Društvo prima samo plaćanja trećih strana koja ispunjavaju uslove predviđene Zakonom i klijente izveštavaju o dodatnim podsticajima koje Društvo može primiti od mesta izvršenja. U informacijama se navode naknade koje Društvo uračunava svim drugim ugovornim stranama uključenima u transakciju i ako se naknade razlikuju zavisno od klijenta, u informacijama se navode najveće naknade ili raspon naknada koje se mogu naplatiti.

28.6 U slučaju uračunavanja naknade više od jednom učesniku u transakciji, u skladu sa Zakonom, Društvo svoje klijente izveštava o vrednosti svih novčanih ili nenovčanih koristi koje prima.

28.7 Ako klijent Društvu podnosi razumne i srazmerne zahteve za informacije o njegovim politikama i merama, kao i načinima za njihova preispitivanja, Društvo u razumnom roku dostavlja jasan odgovor.

28.8 Ako izvršava naloge za male investitore, Društvo tim klijentima dostavlja sažetak relevantne politike s naglaskom na ukupne troškove koje snose. Sažetak sadrži i link za podatke o ceni, troškovima, brzini i verovatnoći izvršenja za pojedinačne finansijske instrumente objavljene u skladu sa Zakonom, za svako mesto izvršenja koje Društvo navodi u politici izvršavanja naloga.

15. Objava informacija

Član 29.

Društvo objavljuje na godišnjoj osnovi informacije u vezi s nalogima klijenata koji se izvršavaju na mestima trgovanja ili putem sistematskih internalizatora, organizatora tržišta ili nekih drugih osiguravača likvidnosti ili subjekata koji u stranoj zemlji obavljaju funkciju sličnu funkciji koju obavlja bilo koji od prethodno navedenih subjekata.

Član 30.

Društvo objavljuje pet najboljih mesta izvršenja u smislu obima trgovanja za sve izvršene naloge klijenata po razredu finansijskih instrumenata. Informacije koje se odnose na male investitore i profesionalne investitore objavljuju se, a u objavu nisu uključeni nalozi koji se odnose na transakcije finansiranja hartija od vrednosti i ona sadrži sledeće informacije:

- 1) razred finansijskih instrumenata;
- 2) naziv i identifikator mesta izvršenja;
- 3) obim naloga klijenata koji su izvršeni na tom mestu izvršenja izražen kao procenat ukupnog izvršenog obima;
- 4) broj naloga klijenata koji su izvršeni na tom mestu izvršenja izražen kao procenat ukupnih izvršenih naloga;
- 5) procenat izvršenih naloga iz tačke 4) ovog stava, koji su bili pasivni i agresivni nalozi;
- 6) procenat naloga iz tačke 4) ovog stava, koji su bili usmereni nalozi;
- 7) potvrdu o tome da li je u proseku izvršeno manje od jedne transakcije po radnom danu u prethodnoj godini u tom razredu finansijskih instrumenata.

Član 31.

Društvo objavljuje pet najboljih mesta izvršenja u smislu obima trgovanja za sve izvršene naloge klijenata koji se odnose na transakcije finansiranja hartija od vrednosti po razredu finansijskih instrumenata. Objava sadrži sledeće informacije:

- 1) obim naloga klijenata koji su izvršeni na tom mestu izvršenja izražen kao procenat ukupnog izvršenog obima;
- 2) broj naloga klijenata koji su izvršeni na tom mestu izvršenja izražen kao procenat ukupnih izvršenih naloga;
- 3) potvrdu o tome da li je Društvo u proseku izvršilo manje od jedne transakcije po radnom danu u prethodnoj godini u tom razredu finansijskih instrumenata.

Član 32.

Društvo objavljuje za svaki razred finansijskih instrumenata sažetak analize i zaključke do kojih je došlo detaljnim praćenjem kvaliteta izvršenja ostvarenog na mestima izvršenja na kojima je prethodne godine izvršilo sve naloge klijenata. Informacije uključuju sledeće:

- 1) objašnjenje relativne važnosti koje je Društvo pri proceni kvaliteta izvršenja dalo faktorima izvršenja kao što su cena, troškovi, brzina, verovatnost izvršenja ili bilo kojim drugim elementima, među ostalim kvalitativnim faktorima;
- 2) opis svake uske povezanosti, sukoba interesa i zajedničkog vlasništva u odnosu na bilo koje mesto izvršenja na kojem su izvršeni nalozi;
- 3) opis svih posebnih dogovora s bilo kojim mestom izvršenja u vezi s isplaćenim ili primljenim plaćanjima i primljenim rabatima, popustima ili nenovčanom koristi;
- 4) objašnjenje faktora koji su doveli do izmene popisa mesta izvršenja uvrštenog u politiku izvršenja društva, ako je do takve promene došlo;
- 5) objašnjenje načina na koji se izvršenje naloga razlikuje s obzirom na kategorizaciju klijenata, ako Društvo različito tretira kategorije klijenata i ako to može uticati na dogovore o izvršenju naloga;
- 6) naznaka o tome da li je drugim kriterijumima data prednost u odnosu na razmatranje neposredne cene i troška pri izvršavanju naloga malih investitora i zašto su ti drugi kriterijumi bili nužni za postizanje najpovoljnijeg mogućeg ishoda za malog investitora u pogledu ukupne vrednosti;
- 7) objašnjenje načina na koji je Društvo upotrebilo podatke ili alate koji se odnose na kvalitet izvršenja, uključujući sve podatke objavljene na osnovu pravilnika koji uređuje davanje dozvole za rad i uslove za obavljanje delatnosti organizatora tržišta;
- 8) prema potrebi, objašnjenje načina na koji je Društvo iskoristilo podatke koje dostavljaju pružaoci konsolidovanih podataka o trgovanju uspostavljeni na osnovu Zakona.

Član 33.

Društvo objavljuje informacije u skladu sa članovima 29. i 30. na svojim internet stranicama, u elektronskom formatu koji je javno dostupan za preuzimanje, a informacije koje se propisuju članom 31. ovog člana objavljuju se na internet stranicama u elektronskom formatu koji je javno dostupan za preuzimanje.

16. Vremenski rad regulisanog tržišta odnosno MTP

Član 34.

34.1 Radno vreme Beogradske berze a.d. Beograd – organizatora regulisanog tržišta i MTP je svakog radnog dana, od 08:00 do 16:00 časova.

34.2 Pravila poslovanja Beogradske berze a.d. Beograd i Kalendar berzanskih sastanaka klijenti mogu preuzeti na internet stranici: www.belex.rs.

17. Završne odredbe

Član 35.

35.1 Ovaj Pravilnik je sastavni deo Pravila i procedura poslovanja Društva i stupa na snagu osmog dana od dana objave na internet stranici Društva.

35.2 Ovaj Pravilnik se objavljuje narednog radnog dana od dana prijema saglasnosti Komisije za hartije od vrednosti na Pravila poslovanja i procedure Društva.

Direktor